

УДК 725.949

Кузьміна Г. В.,

*кандидат архітектури,**доцент кафедри інформаційних технологій в архітектурі**Київського національного університету будівництва і архітектури*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПРОЕКТУВАННЯ МАЛИХ АРХІТЕКТУРНИХ ФОРМ В МІСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Анотація: в статті розглядаються сучасні тенденції в архітектурно-дизайнерських рішеннях малих архітектурних форм в міському середовищі. Визначено основні напрямки їх розвитку: багатофункціональність, трансформативність, екологічність, емоційно-фізична взаємодія.

Ключові слова: малі архітектурні форми, міське середовище.

Актуальність та постановка проблеми. Малі архітектурні форми - це цілий збалансований комплекс елементів міського середовища, який має великий перелік обладнання та декоративно-художніх елементів зовнішнього благоустрою, що доповнюють основну забудову населених місць.

Значна кількість невеликих об'єктів як утилітарного, так і декоративного характеру формує міське середовище, забезпечує здійснення конкретних життєвих процесів, підвищує різноманітність і художню виразність забудови і відкритих озеленених просторів. У деяких випадках малим середовищним об'єктам відводиться відповідальна роль сполучної ланки між забудовою та її природним оточенням, вони надають індивідуальність планувальній організації території, створюють своєрідний ландшафт.

Малі об'єкти благоустрою мають утилітарне і декоративно-художнє призначення. До числа споруд утилітарного характеру відносяться ті, що використовуються жителями для практичних цілей, які, будучи елементами міського обладнання, в той же час несуть і естетичне навантаження (кіоски, павільйони біля зупинок транспорту, бесідки, затінюючі конструкції (перголи, навіси), стенди для афіш і реклам, світильники зовнішнього освітлення, міські вуличні меблі, урни, дитячі ігрові комплекси).

Малі архітектурні форми декоративно-художнього призначення, це елементи міського дизайну, які використовуються для естетичного впливу (скульптурні композиції, декоративні стінки, трельяжі для вертикального озеленення, вази для квітів, альпійські гірки або рокарії, фонтани та декоративні водойми).

Малі архітектурні форми за своїм характером і стильовому рішенню є найбільш мінливим шаром предметно-просторового середовища, вони постійно

знаходяться в полі зору людини, впливаючи на формування його естетичного смаку. Головним заданням їх проектування є відповідність високим вимогам до сучасного художнього оформлення, врахування нових сучасних функціональних процесів для різних категорій користувачів, використання екологічних матеріалів та енергоефективних технологій.

Виклад основного матеріалу. Основними місцями розміщення малих форм є внутрішня міська забудова, пішохідно-транспортні шляхи, ландшафтні паркові зони. Організація простору міського середовища такими засобами дизайну, як малі архітектурні форми в сучасні часи має відповідати функціональним, логічним та естетичним вимогами, створювати яскравий художній образ і викликати у людини позитивні емоції.

Виділитися серед загального пласта стилістичних напрямків в дизайні середовища досить складно, але за допомогою спеціальних прийомів, сучасних будівельних матеріалів, новітніх технологій можливо досягти того рівня унікальності і гармонії простору, який би здивував та зацікавив.

Не акцентуючі увагу на стилістичні вподобання сучасної дизайн-діяльності, а лише на напрямки вдосконалення утилітарних функцій малих середовищних елементів, можна віділити такі сучасних напрямки їх розвитку: багатофункціональність та комплексність їх використання, трансформативність форм, екологічність виконання, впровадження енергоефективних технологій, додавання функції емоційної та фізичної активності.

Багатофункціональність та комплексність використання. Серед архітектурних малих форм найбільш поширеними є об'єкти, основними утилітарними функціями яких є відпочинок. Багатофункціональні елементи для відпочинку в межах однієї форми можуть включати в себе криту частину, нішу для речей, перекладину для підручних речей, стіл, пристосування для тримання велосипедів, невеликий елемент озеленення.

Зустрічаємо приклади, в яких форма поділяється на декілька окремих зон для розміщення різних видів груп користувачів. При цьому, простори можуть організовуватися в різні сторони та створювати як захищені і затишні зони для приватного відпочинку, де є просторова можливість різного положення тіла, так і відкриті зони для соціальної взаємодії.

Комплексне рішення малих форм представлено затишними і функціональними об'єктами міського середовища, які дозволяють розслабитися, добре відпочити з друзями або побути на самоті, трохи пошуміти або насолодитися тишею.

Трансформативність елементів малих форм забезпечується використанням рухомих частин конструкцій. За допомогою переміщень деталей в формі можна отримувати різні комбінації - наприклад, елементи лави можуть

трансформуватися в стіл, місце для сидіння регулюватися по висоті. Трансформація може бути як в горизонтальній, так і в вертикальній площині. Зустрічаємо рішення, коли трансформація елементів може звільняти простір і форма, за такою необхідністю, складається в одну площину або об'єм. Окрім цього, ця тенденція зацікавлює людей можливістю самостійно створювати простір навколо себе.

Екологічність та енергоефективність є одним з нових, але дуже важливих напрямків в дизайні міського середовища. Використовуючі засади екодизайну та органічної архітектури дизайнери створюють екологічні середовищні зони, інтегруючи в них рослинні компоненти, використовуючі природні матеріали та засоби енергозберігаючого дизайну, формуючі затишні еко-образи.

Ця тенденція сприяє екологізації транспортних зон, які потребують підвищення комфорту та естетичної виразності. Застосовують малі форми, як засоби розмежування пішохідної та транспортної смуг, організуючі їх благоустрій з включенням елементів озеленення, що підвищує екологічність таких зон.

Щодо використання альтернативних джерел енергії, маємо приклади креативних рішень різних малих архітектурних форм з сонячними батареями (кіоски, лави, ліхтарі), які забезпечують ці об'єкти електроенергією, дозволяючи підключати до них електронні пристрої, а також освітлювати об'єкти в нічний час.

Емоційно-фізична активація (взаємодія) використовується при формуванні зон відпочинку та розваг для підвищення зовнішньої і внутрішньої активності людини. При цьому, як сама форма, її незвичний художній задум активує емоційний стан людини, спонукає до прояву емоцій (наприклад, лава примирення), так і створення сценарних ідей середовища в якості експерименту організації публічних просторів, де відбувається сюжетна емоційна взаємодія між людиною та елементами благоустрою, де середовище спонукає до інтелектуальної діяльності (наприклад, майданчик-кросворд, трільяж-пятнашки, зони читання з книгами). Активно використовується емоційний вплив колористичних рішень об'єктів, додаються звукові ефекти.

Фізична активація передбачає активну участь у процесі взаємодії з формою. Сценарні варіанти направлені на розвагу користувачів, відбувається відродження традиційних колективних ігор, організуються простори з незвичайними середовищними умовами, що спонукають людей до публічної взаємодії, створюються тематичні соціо-культурні зони.

	вирішення в забудові	вздовж автошляхів	в рекреаційній зоні
КОМПЛЕКСНІСТЬ			
ТРАНСФОРМАТИВНІСТЬ			
ЕКОЛОГІЧНІСТЬ			
ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ			
ЕМОЦІЙНА АКТИВАЦІЯ			

Висновки. Сучасне дизайн-проекування малих форм і обладнання потребує врахування більшої кількості зовнішніх факторів, що впливають на вдосконалення можливостей середовища. А саме, універсальність користування для різних за віковим контингентом людей, для людей з різними фізичними можливостями, необхідність технічного оснащення основних функціональних елементів благоустрою, оновлення публічних просторів додатковими видами рекреаційної діяльності (ігрової, продуктивної, спортивної, художньо-просвітницької, навчальної тощо).

Розглянуті тенденції проектування обумовлені сучасним темпом життя, новими процесами життєдіяльності і направлені на соціально-адаптаційний контекст міського благоустрою.

Література

1. Забелина Е.В. Поиск новых форм в ландшафтной архитектуре: Учебное пособие. – М.: Архитектура – С, 2005. – 160 с.
2. Ландшафтна архітектура: Конспект лекцій / Вотінов М. А. – Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. – 64 с.
3. Основи дизайну архітектурного середовища: Підручник / Тімохін В.О., Шебек Н.М., Малік Т.В. та ін. – Київ: КНУБА, 2010. - 400 с.
4. Осипов Ю. К., Матехина О. В. Малые архитектурные формы в пространстве городской среды. Интернет ресурс: <http://cyberleninka.ru/article/n/malye-arhitekturnye-formy-v-prostranstve-gorodskoy-sredy>
5. Ясинко С.В. Малые архитектурные формы: креатив и функциональность. Интернет ресурс: <http://estp-blog.ru/rubrics/rid-20591/>

Аннотация

В статье рассматриваются современные тенденции в архитектурно-дизайнерских решениях малых архитектурных форм в городской среде. Определены основные направления их развития: многофункциональность, трансформативность, экологичность, эмоционально-физическое взаимодействие.

Ключевые слова: малые архитектурные формы, городская среда.

Annotation

The article deals with modern trends in architectural and design decisions of small architectural forms in an urban environment. The main directions of development: multifunctional, transformative, environmental, emotional and physical interaction.

Keywords: small architectural forms, urban environment.